

Posudek bakalářské diplomové práce

Název práce: Odras hmotnej kultúry v archeologických prameňoch na príklade objektu č. 54 z druhej polovice 15. storočia z Dominikánskej ulice 5 v Brne

Studijní obor: Archeologie
Autor/ka práce: Martin Jáni
Vedoucí práce: PhDr. Irena Loskotová
Oponent/ka: Mgr. Petr Holub

Předkládaná práce je hodnocena

1. Z hlediska obsahového záměru, naplnění zadání a zpracování předepsané literatury
uspokojivě
2. Z hlediska požadavků na jazykovou správnost (pravopisné a jiné jazykové chyby)
výborně
3. Z hlediska požadavků na formální úpravu, požadovaný rozsah, dodržování citačních norem, odkazy a bibliografii
jako vyhovující
4. Připomínky, náměty, otázky k rozpravě:

Autor předkládané bakalářské diplomové práce si vytkl za cíl zpracovat nálezový soubor z archeologického výzkumu odpadní jímky č. 54 na Dominikánské ulici č. 15 v Brně (v titulu vlastní práce je chybně uvedena lokalita Dominikánská ulice č. 5).

Bakalářská práce je dělena do dvou hlavních celků nazvaných teoretická (str. 6-11) a praktická (str. 12-49) část.

V úvodu vlastní práce autor stručně rozebírá problematiku a stav výzkumu středověké archeologie, především archeologie středověkého města. Zde bych si dovilil nesouhlasit s částí prvního odstavce cit. "toto obdobie však patrí v rámci archeológie medzi tie najmenej zmapované. Zvlášť to platí pre mestskú archeológiu a výnimkou nie je ani mesto Brno." S uvedeným konstatováním diplomanta bychom mohli snad souhlasit někdy v 70. letech nikoliv však v době odevzdání jeho práce, tedy v roce 2010.

Ani dále v textu teoretické části pak autor nepracuje s literaturou týkající se archeologického výzkumu Brna, Velkého Špalíčku či vybraných moravských, českých a slezských měst. Jedinou výhradně citovanou prací je Procházka 2000, zcela opomenuty jsou práce k výzkumu Brna např. Holub et al. 2004, či Velkého Špalíčku např. Merta-Peška 2003.

Teoretická část práce začíná kapitolou 2.1 Geológia, kde diplomant stručně zařazuje prostor historického jádra Brna do geologických souvislostí (i zde lze opět vytknout použití citované literatury). Následuje kapitola 2.2 Umiestnenie a majitelia domu, přičemž zcela absentuje alespoň krátký exkurs vedoucí čtenáře od celku k jednotlivosti, tedy minimální informace o vzniku a vývoji středověkého města a o vývoji z hlediska

archeologie velice významného místa, jakým domovní blok Velkého Špalíčku bezesporu je. Co se týče vlastní kapitoly o historii parcely, ta je zpracována zodpovědně s využitím dostupné literatury a dokonce i pramenů probádaných v Archivu města Brna. Zde bych snad ještě upozornil na práci K. Urbánkové a V. Wihodové (2008), jež nově zpracovaly berní rejstříky druhé poloviny 14. a 1. poloviny 15. století. Své závěry zjištěné v Archivu města Brna mohl tak autor pro rejstříky r. 1367 a 1387 alespoň konfrontovat. K tomuto tématu lze ještě uvést, že lokalizace městišť je pro období středověku věc velice ošidná a vztahování jednotlivých zkoumaných objektů ke konkrétním domům může být zavádějící. V případě předkládané práce jsou navíc autorovi závěry zcela nekontrolovatelné, jelikož v rámci textu i grafických příloh zcela absentuje lokalizace pojednávaného objektu (čtenář práce se dozví pouze že jímka č. 54 byla odkryta v r. 1984 nebo 1985 na ploše domu č. 15).

Po kapitolách uvádějících do problematiky místa následuje obecná kapitola o odpadních jamách - 2.3 Jímky. Jednoduše zpracovaný text je poskládaný z odstavců převzatých především ze dvou publikací (Procházka 2000; Široký 2000). Následuje kapitola 2.4 Výsledky výskumu převzatá z nálezové zprávy s jedinou citací na konci textu navíc s chybně umístěnou čárkou za jménem autora v citaci (Procházka, 1991).

Navazující praktická část práce pojednává především zpracování keramického materiálu. V kapitole 3.1 je představen deskripční systém a metodika zpracování keramiky. Zde se v textu zbytečně opakuje dvakrát v podstatě totožný text popisující keramické třídy (str. 15-17 a 17-19). Přiložené grafy vyhodnocení jsou v některých případech málo přehledné, nelze vyčíst které hodnoty zastupují kterou třídu, což je obzvláště při absenci tabulky s daty (graf 1, str. 17) neakceptovatelné.

V rámci vyhodnocení keramiky postrádám větší výčet srovnání s materiálem získaným z prostředí středověkých měst, některé použité uváděné analogie jsou naopak poněkud zcestné. Jmenujme například srovnání hrnčářské produkce se značkami na dnech s nálezy ze Mstěnic, kde autor srovnává svůj soubor z 2. poloviny 15. století se značkami na dnech hrnců datovaných maximálně k polovině století 13. Bližší vysvětlení tohoto srovnání neuvádí. Po konstatování výskytu značek na dně 19 jedinců ve svém souboru (2. pol. 15. století) použije diplomant ve stejném odstavci tvrzení převzaté z publikace V. Nekudy a K. Reichertové (1968) o konci výskytu značek na dně nádob v průběhu století 14. Taktéž nad touto skutečností se blíže nepozastavuje.

Co se týče vyhodnocení keramiky z objektu lze říci, že je provedeno standardním způsobem a svým rozsahem (15 stran) zabírá zhruba třetinu celé práce.

V závěru pasáže o zpracování keramiky je zcela stručně pojednáno o ostatních keramických výrobcích - technické a stavební keramice (kapitoly 3.4.2 a 3.4.3). Zde můžeme opět pozorovat pouze minimální práci s odbornou literaturou. V poznámce 1 zmínění mladší slovenští badatelé P. Nagy a M. Čurný jsou uvedeni bez jediné citace zachycující jejich práci.

Podobně jako v předchozích kapitolách si autor počíná i při vyhodnocení nekeramických nálezů skla (kap. 3.5) a železných předmětů (kap. 3.6). Stejně jako v předchozích případech se spokojí s pouhým konstatováním a popisem materiálu, bez bližšího vyhodnocení a srovnání s novějšími publikovanými závěry. Články týkající se nálezů středověkého brněnského skla jsou v dnešní době snadno přístupné na internetu (http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=brno_clanky), přesto s nimi autor vůbec nepracuje. V případě kovových nálezů se diplomant spokojil s konstatováním, že je v současné době má za účelem zpracování Lenka Macháňová a neměl je tedy bohužel k dispozici.

Následuje stručný jednostránkový závěr, kde v prvním odstavci diplomant opět chybí v umístění výzkumu (Dominikánská 5). Jeden odstavec je věnován stručnému shrnutí

nálezů keramiky, opět pouze popisnému bez bližších vlastních závěrů či interpretací. Zbytek závěru je pak věnován vyhodnocení práce L. Kornhäuserové (2007). Závažné pochybení nacházíme také v příloženém seznamu literatury. Namátkou lze vybrat např. Procházka-Himmelová-Šmerda 1999 - špatná citace supplementa Pravěku NŘ a neuvedení stránek příspěvku, Himmelová 1990 - neuvedení stránek, Procházka 2007 - neuvedení stránek, Unger 1984 - neuvedení stránek, Vičar 1965 - neuvedení stránek, Kornhäuserová 2007 - zcela jiný slovosled názvu práce, Holub 2006 - není uvedeno uložení rukopisu, atd. Některé práce citované v textu pak v seznamu literatury zcela chybí např. Kováčová 2006 (str. 14). Nepřípustné je také komolení jmen jako v případě citace kolegy Štourače jako Šťourač 2005 (str. 42). Práce obsahuje i 5 tabulek obrazové dokumentace s výřezem katastrální mapy, zachycením plochy výzkumu a fotografickou a kresebnou dokumentací pojednávaného objektu. Na závěr je přiloženo 13 tabulek kresebné dokumentace keramiky, které jsou vyhotoveny standardně s drobnými chybami (ponechání šumů skeneru, místy ponechaná rukou psaná inventární čísla nádob, nejednotná měřítka). Jelikož je celá práce psaná ve slovenštině nepřísluší mi hodnotit jazykovou správnost textu. Celkově lze však říci že výsledek zpracování objektu č. 54 z Dominikánské ulice 15 je pojat velmi stručně, téměř na hranici požadovaného rozsahu, a to jak do množství textu, tak do naplnění obsahu zadání. Vzhledem k výše uvedenému hodnotím tedy práci jako uspokojivou.

Literatura:

Holub, P. - Kolařík, V. - Kováčik, P. - Merta, D. - Peška, M. - Procházka, R. - Zapletalová, D. - Zůbek, A. 2004: Systematický archeologický výzkum města Brna, FUMA I, 57–97.
Kornhäuserová, L. 2007: Soubor z odpadní jímky z 2. poloviny 15. století z Brna, náměstí Svobody 9. Bakalářská diplomová práce uložena na ÚAM FF MU v Brně.
Merta, D. – Peška, M. 2003: Proměny domovního bloku Velký Špalíček v Brně. In: Dějiny staveb 2002, Plzeň, 118 – 130.
Nekuda, V. - Reichertová, K. 1968: Středověká keramika v Čechách a na Moravě. Brno.
Procházka, R. 2000: Zrod středověkého města na příkladu Brna. K otázce odrazu společenské změny v archeologických pramenech. In: M. Ježek, J. Klápště (eds.), Mediaevalia archaeologica 2, Praha – Brno, 7 –158.
Šíroký, R. 2000: Pitná, užitková a odpadní voda v českých městech ve středověku a ranném novověku, stav a perspektivy archeologického poznání. PA XCI/2, 345-410.
Urbánková, K. - Wihodová, V. 2008: Brněnské berní rejstříky z přelomu 14. a 15. století. Prameny dějiny moravských 15. Brno.

Celkový návrh hodnocení:

uspokojivě

V Brně dne 20. listopadu 2021

.....
Mgr. Petr Holub